

**การบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็ก
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
BUDGET ADMINISTRATION OF SMALL SCHOOLS FOR NONG KHAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA DISTRICT OFFICE 1**

เจนจิรา แสงปัญญา¹ และอมรทิพย์ เจริญผล²

JENJIRA SANGPUNYA¹, AND AMORNTHIP CHAREONPHON²

Received: November 27, 2022 Revised: December 20, 2022 Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 (2) ศึกษาปัญหาด้านการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และ (3) ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 189 คน ใช้การสุ่มแบบง่าย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67–1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารการเงิน รองลงมาคือ ด้านการบริหารบัญชี และด้านบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 2) ปัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณ ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการไว้ครบแต่ไม่สามารถปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกด้านตามที่กำหนด เป็นต้น 3) แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณ ได้แก่ ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง ควรมีปฏิทินในการดำเนินงานให้ชัดเจน เป็นต้น

คำสำคัญ: การบริหารงานด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็ก

1,2 นักศึกษาและอาจารย์สาขาวิชาการบริหารศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี,

Student and lecturer of Educational Administration Education Program Ratchathani University, Udonthani Campus

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the level of budget administration in small schools under the Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study the problems of budget administration in small schools under the Office of Nong Khai Primary Educational Service Area. Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1 and 3) studied budgetary management development guidelines for small schools under the Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1, a group of 189 informants using simple random sampling. The research tools were a 5-level questionnaire with an IOC of 0.67–1.00 and a reliability of 0.85. Analysis statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The research findings were as follows: 1) Budget management by the overall picture is high. Needs more distribution. The aspect with the highest mean was Financial management, followed by accounting management and management of supplies and assets. The side with the least average is resource mobilization and investment for education. Plans/projects are complete, but in practice, they cannot cover all aspects as specified, etc. 3) Guidelines for developing budget management, i.e., executives should incentivize personnel to comply with the plan seriously. There should be a clear operating calendar, etc.

Keywords: Budget management, Small schools

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้จัดทำขึ้น เพื่อวางแผนกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคใน การศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ แนวคิดการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของสังคม ซึ่กหั้งยืดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเด็นภัยในประเทศไทย อาทิ คุณภาพของคน ช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทย ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และวิกฤติ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยน้ำมันดิบศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขานุการศึกษา, 2560, หน้า ๙)

การบริหารงานงบประมาณเป็นงานที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารสถานศึกษา และเป็นงานที่ทำให้ผู้บริหารถูกร้องเรียนมากกว่างานอื่น ๆ จึงต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบระมัดระวังในการ บริหารงานนี้เป็นพิเศษ เพราะการบริหารงานงบประมาณมีความ слับซับซ้อนเลี่ยงต่อกำมเพิดทางอาญา ทางแพ่งทางวินัย จึงต้องบริหารให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเป็นระเบียบ โปร่งใส น่าเชื่อถือ ตรวจสอบได้ ทั้ง จากภาครัฐและภาคเอกชน และการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีอุปสรรคและปัญหาอยู่หลายด้าน

เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านงบประมาณนั้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ร่วมเป็นกำหนดไว้หรืออยู่ในกรอบของกฎ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าสถานศึกษาแบบทุกแห่งยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านงบประมาณ การเงิน บัญชี พัสดุ โดยตรงอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรอยู่เสมอ ตลอดจนปัญหาการเบียดบังเวลาการใช้เวลาเพื่องานอื่น ใช้ทรัพยากรสิ่งของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน การเอื้อประโยชน์ต่อพวกรพ้อง การแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ และประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตงบประมาณอย่าง人格วันนี้นักเรียน การทุจริตโครงการน้อมโรงเรียนที่จัดซื้อข้อมูลไม่ได้มาตรฐาน การทุจริตสนามเด็กเล่นที่ใช้งบประมาณจัดซื้อเพงกว่าห้องตลาด การทุจริตทุนการศึกษากองทุนเสมอมาพัฒนาชีวิต เลี้ยงหายกว่า 88 ล้านบาท การทุจริตอย่างบุคคลทางการศึกษาปลอมชื่อเอกสารเพื่อเก็บประโยชน์ส่วนตัวเป็นเงิน (นายนรีดี แดงอรุณ 2562, อ่านล่าม)

จากรายงานการประชุมสามัญใหญ่ประจำปี 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1 พบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณ ขาดการควบคุม ตรวจสอบการใช้ และโรงเรียนมีการนำงบประมาณมาใช้ยังไม่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรมโรงเรียน จึงทำให้การบริหารงานด้านงบประมาณภายในโรงเรียนไม่เป็นไปตามแผนการใช้โดยมีฝ่ายตรวจสอบภายใน ซึ่งเป็นหน่วยงานย่อย มีหน้าที่ความรับผิดชอบการดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินงาน (Operational) ด้านการบริหารจัดการ (Management) ด้านการเงินบัญชี (Financial) ด้านการปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และมติคณะกรรมการรัฐมนตรี (Compliance) ตลอดจนการสอบทานระบบการควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1 ดังนั้นการบริหารงบประมาณจึงควรอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านงบประมาณเป็นอย่างดีมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบการบริหารงานไปปรับใช้ให้เหมาะสมลงกับบริบทของโรงเรียน และให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้านงบประมาณ เพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายเป็นไปอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1, 2560, หน้า 44)

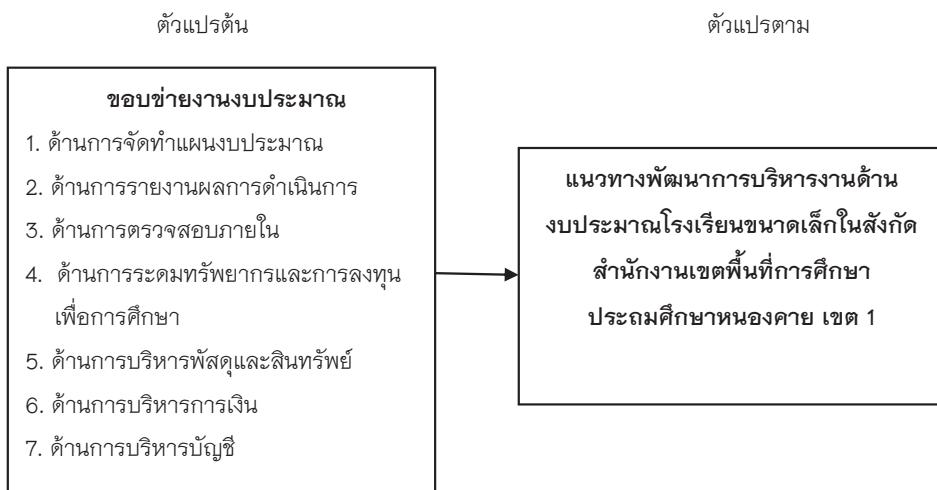
จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้บริหารงานด้านงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1
- เพื่อศึกษาปัญหาด้านการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1
- เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง การบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามขอบข่ายงานที่กำหนดในกฎกระทรวงงาน 7 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2556, หน้า 59) ดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ 2) ด้านการรายงานผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบภายใน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 6) ด้านการบริหารการเงิน และ 7) ด้านการบริหารบัญชี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัญหาด้านการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 682 คน จาก 98 โรงเรียน

2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 196 คน โดยวิธีสุ่มแบบง่ายเลือกเฉพาะเฉพาะเจาะจงครูที่ปฏิบัติงานด้านบริหารงบประมาณตามคำสั่งแต่งตั้งของโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน จาก 98 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านงบประมาณ ซึ่งมีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามแบบเป็นลำดับรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานด้านงบประมาณ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ 2) ด้านการรายงานผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบภายใน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 6) ด้านการบริหารการเงิน และ 7) ด้านการบริหารบัญชี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดี มาก ที่สุด ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชุม ศรีสะอด, 2554, หน้า 121) จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาและภาษา ไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ์ของครอนบาก กับครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานด้านบริหารงบประมาณในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 196 ฉบับ และติดตามรับแบบสอบถามคืนได้รายตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 189 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.42 ผู้วิจัยนำไปดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของกราฟแบบสอบถามแล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ของข้อมูลในแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 การบริหารงานด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายโดยการเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (บุญชุม ศรีสะอด, 2554, หน้า 42-43) และตอนที่ 3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และว่าเล่นของผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในรูปตารางและบรรยายประกอบ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	การบริหารด้านงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ	4.35	0.61	มาก
2	ด้านการรายงานผลการดำเนินการ	4.36	0.60	มาก
3	ด้านการตรวจสอบภายใน	4.37	0.60	มาก
4	ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.27	0.68	มาก
5	ด้านการบริหารพัสดุและลินทรัพย์	4.44	0.59	มาก
6	ด้านการบริหารการเงิน	4.58	0.55	มากที่สุด
7	ด้านการบริหารบัญชี	4.53	0.61	มากที่สุด
โดยภาพรวม		4.42	0.54	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน ด้านที่อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61) และด้านการบริหารพัสดุและลินทรัพย์ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.59) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.68)

ปัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ ให้ครบถ้วนในการปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกด้าน ตามที่กำหนด และการจัดทำแผนงบประมาณล่าช้าเนื่องจากต้องรอต้นสังกัด

2. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่

ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านการเงินเต็มที่เนื่องจากเป็นครุ่นค่อน รองลงมาคือ ขาดการนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานของโรงเรียน

3. ด้านการตรวจภายใน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในโรงเรียนขาดอิสระ รองลงมาคือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในซึ่งไม่สามารถหาข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานได้ และปฏิทินการดำเนินงานไม่ชัดเจน ลั่งผลกระบวนการต่อการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา

4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ แผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่ชัดเจน รองลงมาคือ ผู้บริหารขาดการวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรบุคคลหน่วยงานที่มีศักยภาพในการสนับสนุน ขาดการเชิดชูเกียรติให้กับบุคคล หรือหน่วยงานภายในและภายนอกที่สนับสนุนทุนการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนและครุข้าราชการศึกษาภูมายะเปี่ยบและเอกสารที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

5. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์โรงเรียนไม่เป็นปัจจุบัน รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนขาดการสนับสนุนการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และการจัดหาพัสดุกลางที่ใช้ในงานล้วนรวมไม่เพียงพอส่งผลให้งานล่าช้า

6. ด้านการบริหารการเงิน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผน รองลงมาคือ การรายงานผลการเบิกเงินไม่สามารถดำเนินการได้ทันเวลากำหนด และบุคลากรภายในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการเงิน

7. ด้านการบริหารบัญชี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดเก็บเอกสารประจำบัญชีที่เก็บบัญชีไม่เรียบบั้ชอยไม่เป็นระบบ และการจัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบันไม่สามารถตรวจสอบได้ แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขาดเลือกในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1 ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง รองลงมาคือ ผู้บริหารควรวางแผนจัดสรรแหล่งงบประมาณให้ครอบคลุมและมีความโปร่งใส และผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ

2. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ គรุภีปฏิทินในการดำเนินงานให้ชัดเจน และผู้บริหารควรให้มีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นปัจจุบันโดยใช้หลัก PDCA

3. ด้านการตรวจสอบภายใน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ บุคลากรผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการตรวจสอบภายในโรงเรียนควรตรวจสอบให้ครบถ้วนด้านและเป็นขั้นตอน และควรพัฒนาการตรวจสอบให้เป็นระบบ และส่งเสริมให้บุคลากรผู้ปฏิบัติเข้ารับการอบรมให้มีความรู้สัมมาสมอ

4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ใช้หลักการมีส่วนร่วม เช่นกิจกรรมผ้าป่าเพื่อ รองลงมาคือ ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากห้องเรียนพิเศษ โดยมีหลักฐานที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ และควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับและระดมทุนตามความเหมาะสม

5. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ ควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารควรกำหนดและมอบหมายงานให้ชัดเจน และบุคลากรที่ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุให้มากขึ้น

6. ด้านการบริหารการเงิน เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ ควรส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินให้มีความรู้ ความเข้าใจ และพร้อมที่รับมือกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รองลงมาคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและกำกับดูแลการวิเคราะห์สถานการณ์ของโรงเรียนด้านบริหารการเงินให้ชัดเจนและถูกต้องตามระเบียบ และขาดบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานด้านบริหารงานการเงินที่มีความเสี่ยง

7. ด้านการบริหารบัญชี เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ ควรจัดอบรมให้ผู้บริหารและควรจัดอบรมให้ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านบัญชี รองลงมาคือ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านบริหารบัญชีไม่ควรเปลี่ยน ควรบันทึกรายการต่าง ๆ ตามกระบวนการบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. การบริหารงานด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารการเงิน รองลงมาคือ ด้านการบริหารบัญชี และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงบประมาณเป็นงานที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานทั้งหมดตามกำหนดเวลา ผู้ปฏิบัติงานจึงให้ความสำคัญและดำเนินงานงบประมาณตามแผนที่กำหนดให้และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่หน่วยงานราชการจะต้องปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันเพื่อความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตด้วย ซึ่งในสถานศึกษาขนาดเล็ก ครุผู้รับผิดชอบมักมีประสบการณ์มาก รวมทั้งมีจำนวนนักเรียนและงบประมาณจำกัด จึงสามารถดำเนินงานได้อย่างครบทั่วถ้วนและมีประสิทธิภาพ ลอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระพงษ์ กานกิ่ง (2560, หน้า 340-342) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบและปัญหาแนวทางการพัฒนาสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดพื้นฐาน ลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดพื้นฐาน ลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และลอดคล้องกับผลการวิจัยของนัฐพร นาคสุวรรณ และภาวิชดา ราՐາคีรีสุธชิ (2564, หน้า167) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ครุมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และลอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญญาลักษณ์ สิงห์แก้ว (2559, หน้า 148-164) การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตภาคพื้นกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ดูแลแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ด้านการวางแผนงบประมาณมีค่าเฉลี่ยระดับมาก และด้านการบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อนุมัติการใช้จ่ายเป็นไปตามขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนด รองลงมาคือ ตรวจสอบรายละเอียดรายการงบประมาณที่จำเป็นต้องเบลี่ยนแปลงเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินที่สอดคล้องกับแผนงบประมาณโครงการหรือกิจกรรมของต้นสังกัดและงบที่ได้รับอย่างเหมาะสม โดยให้ครุภูกนิมส่วนร่วม และยังต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย สถานศึกษาทราบถึงเป้าหมายและผลผลิตของสถานศึกษา แผนงาน งาน/โครงการ กิจกรรม ที่จะดำเนินการกำหนดงบประมาณของแผนงาน งาน/โครงการ กิจกรรม และผู้รับผิดชอบงานนั้น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของรักษาณลี สุวิหาร (2563, หน้า 158–161) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมาก เรียงจากระดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณตาม โครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพร นาค สุวรรณและภาวิชิต ราาราครีสุทธิ (2564, หน้า 167) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครุสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ด้านงบประมาณ ครุเมื่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการรายงานผลการดำเนินการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี รองลงมาคือ รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณของแต่ละโครงการ และติดตามความก้าวหน้าและผลสำเร็จของโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผลการดำเนินงานทางการเงินเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนการใช้งบประมาณรายได้รวมสัดทำแผนการตรวจสอบ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิษฐา ยศเมฆ (2560, หน้า 127–140) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษาบัญชีครุภัพ ผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตและสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินผลผลิตเพื่อประเมินผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จ ประเมินแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ

ประจำปีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจัดทำแผนการตรวจสอบติดตาม และป้องกันความเสี่ยงสำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงสูงได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ยอดคลังกับผลการวิจัยของรักษาณสี สุวิหาร (2563, หน้า 158-161) ได้ วิจัยเรื่อง สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ด้านการรายงานผลการดำเนินการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายชื่ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากระดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ คือจัดทำแบบรายงานผลการ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณของแต่ละโครงการ และ ติดตามความก้าวหน้าและผลสำเร็จของโครงการ

1.3 การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการตรวจสอบภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ รายงานผลการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และ ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รายงานผลการตรวจสอบ และประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน ขนาดเล็กได้มีการจัดทำกระบวนการและเทคนิคการตรวจสอบภายใน ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่เป็นจังจร ตอบนี้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวางแผนการตรวจสอบ การดำเนินการตรวจสอบ การรายงานผลการตรวจสอบ และ การติดตามผลหลังการตรวจสอบกับผลการวิจัยของ รักษาณสี สุวิหาร (2563, หน้า 158-161) ได้ วิจัยเรื่อง สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ด้านการตรวจสอบภายใน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่ออยู่ ในระดับมากอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงจากระดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ รายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

1.4 การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ เป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาคือ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษา และดำเนินการเชิดชูเกียรติบุคคลและ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ วางแผน รณรงค์ ส่งเสริมการระดมทุนการศึกษา และทุนเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการเรียนการสอนหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและได้ผลตามความมุ่ง หมายของการจัดการศึกษา เป็นการขยายส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณทางการศึกษาให้มีคุณภาพและทำให้กิจกรรมของ สถานศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดีและมีแนวทางในการปฏิบัติการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาการจัดหารายได และผลประโยชน์สอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิษฐา ยศเมฆ (2560, หน้า 127-140) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัด เทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก หาก พิจารณาเป็นรายข้อ มีข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนที่ต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาตามเกณฑ์ การรับทุน โดยผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีกองทุนที่มีเงินเพื่อการศึกษา ให้บริการแก่นักเรียนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการ ดำเนินงานของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบ มีค่าเฉลี่ย

1.5 ระดับสภาพการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดทำเอกสารหลักฐานจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภูมิทั้งตามระเบียบ รองลงมาคือ จัดทำข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในกลุ่มงานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำทะเบียนพัสดุ ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบันทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี มีความต้องการใช้พัสดุและสินทรัพย์ในบริมาณไม่มาก จึงทำให้สามารถลำความต้องการ วางแผนจัดหา ได้เพียงพอ และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามขั้นตอนได้อย่างรวดเร็วและปोร์ตฟิล์มการจัดทำทะเบียนคุมบัญชีทรัพย์สินและบัญชีพัสดุที่เป็นปัจจุบัน และความคุ้มการเบิกจ่ายพัสดุตามระเบียบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของรักษาณลี สุวิหาร (2563, หน้า 158–161) ได้วิจัยเรื่องสภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ พบร้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากระดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจัดทำเอกสารหลักฐานจัดซื้อจัดจ้างพัสดุภูมิทั้งตามระเบียบ

1.6 ระดับสภาพการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการบริหารการเงิน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบร้าว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในกลุ่มงานบริหารการเงิน รองลงมาคือ การรับเงินการเก็บรักษาการจ่ายเงิน การโอนเงินการรับเงินไว้เบิก เหลื่อมปี คือเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีที่กระทรวงการคลังกำหนด และการจัดสรรงบประมาณมีความสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การนำส่งเงินเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีการจัดทำบัญชีของโรงเรียนตามเกณฑ์พึงรับพึงจาย มีการกำหนดความรับผิดชอบในการบันทึกบัญชีมูลหมาดงานให้บุคลากรอย่างชัดเจน มีขั้นตอนการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายตามประเภทของเงินเพื่อควบคุมงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญญาลักษณ์ ลิงห์แก้ว (2559, หน้า 148–164) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตลادพร้าวกรุงเทพมหานคร พบร้า ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณโดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นต่อการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรักษาณลี สุวิหาร (2563, หน้า 158–161) ได้วิจัยเรื่องสภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้านการบริหารการเงิน พบร้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากระดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในกลุ่มงานบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และการนำส่งเงิน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

1.7 ระดับสภาพการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบัญชี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดทำหลักฐานทางการเงินที่มีความละเอียด ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน รองลงมาคือ ล่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการบริหารบัญชีให้กับบุคลากรโดยจัดให้มีการฝึกอบรมล้มมานาทั้งในและนอกโรงเรียน และบันทึกและสรุปบัญชีเงินคงเหลือประจำวัน ครอบคลุมทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำงานรายงานทางการเงิน เสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กได้ให้ความสำคัญในการบริหารบัญชี เนื่องจากต้องรายงานหน่วยงานต้นสังกัด และให้ผู้บริหารได้ทราบถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของหน่วยงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิษฐา ยศเมฆ (2560, หน้า 127-140) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ด้านการบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายข้อได้ตัวจัดที่ดีที่สุด ที่มีรับผิดชอบ ภารกิจด้วยตัวเอง แต่ก็มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายงานประจำปีเพื่อรายงานหน่วยงานต้นสังกัด และปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรักษณ์ ลุริหาด (2563, หน้า 158-161) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้านการบริหารบัญชีพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และข้อที่เหลืออยู่ในระดับมาก เรียงจากระดับมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ แต่ตั้งคณิตกรรมการดำเนินงานในกลุ่มงานบริหารบัญชี จัดทำรายงานการเงินและบัญชีเป็นประจำ และบันทึกและสรุปบัญชีเงินคงเหลือประจำวัน ครอบคลุมทั้งเงินงบประมาณและเงินกองงบประมาณ

2. บัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแห่งราย เขต 1 สามารถวิป্রายผลดังนี้

2.1 ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียน มีการกำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ ไว้ครอบทุกด้านแต่ในกรอบบัญชีไม่สามารถปฏิบัติตามได้ครอบคลุมทุกด้านตามที่กำหนด และการจัดทำแผนงบประมาณล่าช้าเนื่องจากต้องรอต้นสังกัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการวางแผนและกำหนดเป้าหมาย ไม่เต็มที่และจัดทำสำหรับความสำคัญของการใช้เงินไม่ชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ ความชำนาญ เกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของชูบารี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 230-233) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ แต่ไม่สามารถปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติตามได้ครอบคลุมทุกด้าน

2.2 ด้านการรายงานผลการดำเนินการ เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ไม่มีเวลาในการปฏิบัติตามด้านการเงินเต็มที่เนื่องจากเป็นครุพัสดุ และขาดการนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กยังขาดแคลนบุคลากรที่จะทำบัญชีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการเงิน และเครื่องมือที่สร้างเพื่อประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดได้ไม่มีความชัดเจน คลุมเครื่อง เกิดความไม่แน่นอนส่งผลให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศติดตามไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพงศ์ รัตนรังษี (2559, หน้า 50-62) ได้วิจัยเรื่อง บัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดศรีเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุทรสาก พบว่า ด้านการรายงานการเงินและผลการดำเนินการ บัญหาคือ เจ้าหน้าที่มีภาระงานมาก ไม่สามารถดำเนินงานการรายงานการเงินได้ทันเวลา เนื่องจากเป็นครุพัสดุ ควรประเมิน ไม่มีเวลาในการปฏิบัติตามด้านการเงินได้เต็มที่

2.3 ด้านการตรวจสอบภายใน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในโรงเรียนขาดอิสระ รองลงมาคือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การตรวจสอบภายในในสิ่งไม่สามารถหาข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานได้ และปฏิทินการดำเนินงานไม่ชัดเจน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขาดเล็กจะต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบต่อการบริหารการเงินและงบประมาณ ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องรับการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยมีเงื่อนไขว่าการบริหารงบประมาณจะต้องเป็นไปตามหลักการของบริหารฐานะเรียน คือ มอบอำนาจ ไว้วางใจ ให้สิ่งแวดล้อมมีการตรวจสอบ ยอดคลังกับผลการวิจัยของชูวี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 230-233) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการตรวจสอบภายในสถานศึกษาไม่มีอิสระเท่าที่ควร

2.4 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรียงลำดับความสำคัญมากไปหนาแน่นอย ได้แก่ ไม่มีแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารขาดการวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรบุคคลหน่วยงานที่มีศักยภาพในการสนับสนุน ขาดการเชิดชูเกียรติให้กับบุคคล หรือหน่วยงานภายในและภายนอกที่สนับสนุนทุนการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนและครุยวัดการศึกษาภูมายะเปี่ยบ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาไม่มีการจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และมักจะมองว่าทรัพยากรได้จากการจัดสรรงบประมาณ ไม่ตระหนักรถึงความสำคัญ และการแสวงหาความร่วมมือของบุคคล หน่วยงาน องค์กร ท้องถิ่น ใน การสนับสนุนการจัดการศึกษา ยอดคลังกับผลการวิจัยของอาชีวะที่ วนิ (2557, หน้า 72-81) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา พบว่า ปัญหามากที่สุดคือ การจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการแหล่งการสนับสนุน เป้าหมาย เวลาดำเนินการและผู้รับผิดชอบ รองลงมาคือ รองลงมา คือการเสนอแผนการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เรียงลำดับความสำคัญมากไปหนาแน่นอย ได้แก่ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์โรงเรียนยังไม่เป็นปัจจุบัน รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนขาดการสนับสนุน การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และการจัดหาพัสดุคลังที่ใช้ในงานส่วนรวมไม่เพียงพอส่งผลให้งานล่าช้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระเบียบในการจัดหาพัสดุและสินทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลง รายละเอียดการจัดซื้อ จัดซื้อมีมากเกินไปทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ และบุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ซึ่งมีรายละเอียดค่อนข้างมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพรศรี รัตนรังษี (2559, หน้า 50-62) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดครรชีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การดำเนินการบริหารสินทรัพย์การดำเนินการตามระบบสินทรัพย์ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ในการบริหารสินทรัพย์ เช่น การลงบัญชีวัสดุ และทะเบียนครุภัณฑ์ไม่เป็นปัจจุบัน

2.6 ด้านการบริหารการเงิน เรียงลำดับความสำคัญมากไปหนาแน่นอย ได้แก่ การเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผน รองลงมาคือ การรายงานผลการเบิกเงินไม่สามารถดำเนินการได้ทันเวลากำหนด และบุคลากรภายในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดทำ

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2566

แผนการใช้เงิน และการใช้เงินไม่ได้มาจาก การประชุมของบุคลากรในโรงเรียน และกรรมการสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผนการใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่า และขาดการส่งเสริมให้บุคลากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการเงิน ลดค่าลั่งกับผลการวิจัยของ ณัฐพงศ์ รัตนรังษี (2559, หน้า 50-62) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดคครีเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า บุคลากรไม่อยากเขียนเอกสารเบิกจ่ายเนื่องจากเอกสารมีจำนวนมาก ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ตกเป็นภาระ ของเจ้าหน้าที่การเงินต้องดำเนินการให้

2.7 ด้านการบริหารบัญชี เรียงลำดับความสำคัญมากไปหน้าอยู่ ได้แก่ การจัดเก็บเอกสาร ประกอบการจ่ายเงินไม่เรียบร้อยไม่เป็นระบบ รองลงมาคือ การจัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบันไม่สามารถ ตรวจสอบได้ และการจัดทำรายงานประจำเดือน และรายงานประจำปีเพื่อรายงานหน่วยงานต้นสังกัดไม่ทัน กำหนดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานด้านเอกสารทางการบัญชีเป็นงานที่คุ้มที่รับผิดชอบไม่มีภาระนัด ไม่มี วุฒิ และความเข้าใจในระบบบัญชีโดยตรง จึงจัดทำไม่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ลักษณะของระบบ สารสนเทศและเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานบัญชีลดค่าลั่งกับผลการวิจัยของอาชีวะ ห วนิ (2557, หน้า 72-81) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ด้านการบริหารบัญชี ปัญหาที่พบว่า การทำ บัญชีต่าง ๆ ไม่เป็นปัจจุบัน และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหน่องคาย เขต 1 ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ เรียงลำดับความสำคัญมากไปหน้าอยู่ ได้แก่ สร้าง แรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามแผนอย่างจริง รองลงมาคือ ผู้บริหารควรจัดสรรงบการให้ครองบคลุมแหล่ง งบประมาณและมีความโปร่งใส และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงบประมาณและการเงินตามระเบียบ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการ วางแผนและกำหนด ลดค่าลั่งกับผลการวิจัยของชูบี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 230-233) ได้วิจัยเรื่อง การ บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า ข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาด้านการวางแผนงบประมาณ คือ ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมในการวางแผน ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้ครุภูบัติตามแผน อย่างจริงจัง และควรจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมและมีความโปร่งใสยุติธรรม

3.2 ด้านการรายงานผลการดำเนินการ เรียงลำดับความสำคัญมากไปหน้าอยู่ ได้แก่ ควรมีปฏิทินในการดำเนินงานตามแผนงบประมาณ และควรให้มีกระบวนการติดตามและประเมินผลที่เป็น ปัจจุบันใช้หลัก PDCA ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการ ประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินที่สอดคล้องกับแผนงบประมาณโครงการหรือกิจกรรมของต้นสังกัดและบ ที่ได้รับอย่างเหมาะสม ลดค่าลั่งกับวิจัยของรักษณาลี สุริหาร (2563, หน้า 158-161) ได้วิจัยเรื่อง สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า แนวทางยกระดับประสิทธิผลด้านการรายงานผลการดำเนินการดังนี้ รายงานผลดำเนินการโครงการ/ กิจกรรมตามขั้นตอน PDCA จัดทำปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีรูปแบบที่ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์

งบประมาณที่ได้รับ ปัจจุบัน อุปสรรค และผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ/ กิจกรรม

3.3 ด้านการตรวจสอบภายใน เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน โรงเรียนควรตรวจสอบให้ครอบคลุมด้านและเป็นขั้นตอน และควรพัฒนาการตรวจสอบให้เป็นระบบ และส่งเสริมให้บุคลากรผู้ปฏิบัติเข้ารับการอบรมให้มีความรู้สัมมาเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงบประมาณเป็นงานที่ต้องดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับ ที่ตั้งศึกษาเพิ่มเติมหรือได้รับการอบรมพิเศษให้เข้าใจ ประกอบกับความมั่นยำในกฎหมายและรายละเอียดขั้นตอน ดำเนินการต่าง ๆ ลอดคล้องกับผลการวิจัยของชูบีรี ม่วงถุง (2558, หน้า 230–233) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า ข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน โรงเรียนควรตรวจสอบให้ครอบคลุมด้าน และพัฒนาการตรวจสอบให้เป็นระบบ และส่งเสริมครุผู้ปฏิบัติเข้ารับการอบรมให้มีความรู้อยู่เสมอ

3.4 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ ใช้หลักการมีส่วนร่วมใน เช่นกิจกรรมผ้าป่าเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากห้องเรียนพิเศษ โดยมีหลักฐานที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ และควรจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับและระดมทุนตามความเหมาะสม ลอดคล้องกับผลการวิจัยของรักษ์ณาลี สุริหาร (2563, หน้า 158–161) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า แนวทางการยกระดับด้านด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา คือใช้หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมผ้าป่าเพื่อการศึกษา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา คุณย์เก่า นักเรียน คณะกรรมการผู้บริหาร มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สร้างความเชื่อมั่น จูงใจ ด้วยการร่วมคิดร่วมสร้างพัฒนาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และผู้รับบริการ มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากโครงการคืนสู่เหย้าและห้องเรียนพิเศษ เพื่อจัดทำสื่อ เทคโนโลยี ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ และระดมทุนตามความเหมาะสม

3.5 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ ควรพัฒนาองค์ความรู้ในด้านนี้ให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารควรกำหนดและมอบหมายงานให้ชัดเจน และบุคลากรที่ทำหน้าที่เข้าหน้าที่พัสดุควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการพัสดุให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยพัสดุ และสินทรัพย์เป็นปัจจัยนำเข้าของระบบที่ต้องมีจำนวนเพียงพอและคุณภาพดี มีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี ส่งผลให้ผลผลิตคือนักเรียนมีคุณภาพ ประกอบกับสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษา มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดให้ปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจทำให้ผู้ที่ได้รับ มอบหมายได้รับโทษตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ลอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพงศ์ รัตนรังษี (2559, หน้า 50–62) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดศรีเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหาร

งบประมาณ ดีอี ควรสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการทำงานด้านนี้เป็นพิเศษ เจ้าหน้าที่พัสดุ และควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมให้มากขึ้น

3.6 ด้านการบริหารการเงิน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ควรส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินให้มีความรู้ ความเข้าใจ และพร้อมที่รับมือกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รองลงมาคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและการวิเคราะห์สถานการณ์ของโรงเรียนด้านบริหารการเงินให้ชัดเจนและถูกต้องตามระเบียบ และขาดบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานด้านบริหารงานการเงินที่มีความเสี่ยงสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนที่มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางการเงินที่สัมพันธ์กับข้อมูลจริง นอกจากนี้ยังได้รับการตรวจสอบและประเมินโดยหน่วยตรวจสอบภายในจากต้นสังกัดเพื่อป้องกันความเสี่ยงอยู่เสมอ ยอดคลังกับผลการวิจัยของชูบารี ม่วงกุ้ง (2558, หน้า 230-233) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประ畛ศึกษาภูเก็ต พบว่า ข้อเสนอที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรส่งเสริมให้มีความรู้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ส่งเสริม อบรม ให้ความรู้ และให้ความสำคัญในการสนับสนุนการวิเคราะห์สถานภาพของสถานศึกษาด้านการเงิน

3.7 ด้านการบริหารบัญชี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ได้แก่ ควรจัดอบรมให้ผู้บริหารและครุจัดอบรมให้ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่หน้าที่เกี่ยวกับงานด้านบัญชี รองลงมาคือ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านบริหารบัญชีไม่ควรเปลี่ยน ควรบันทึกรายการต่าง ๆ ตามกระบวนการบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่างานด้านบัญชีเป็นงานที่ครุ่นคิดหนักที่ไม่มีความสนั่น ไม่มีวุฒิและความเข้าใจในระบบโดยตรง ยอดคลังกับผลการผลวิจัยของอาชียะห์ วนิ (2557, หน้า 72-81) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนางานด้านงบประมาณ ดีอี ควรจัดอบรมให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อให้แนวทางการการทำงานด้านบัญชี ควรจัดให้มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่บัญชีโดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรง บุคลากรที่จัดทำบัญชีไม่ควรเปลี่ยนบ่อย เพราะทำให้งานไม่ต่อเนื่อง และให้มีการจัดทำบัญชีต่าง ๆ เป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้บุคลากรทั้งหมดมีส่วนร่วมประชุม วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา (SWOT analysis) ให้ถูกต้องและเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายสู่ความสำเร็จของโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชี้งูกฝ่ายในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

1.2 ผลการดำเนินงานทางการเงินเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ควรมีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อช่วยในการตรวจสอบ ติดตาม ให้ทันกำหนดเวลาการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม/โครงการ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประ畛ศึกษาหนอนคาย เขต 1 ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรายงานผลการนิเทศติดตามเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของงาน

ตรวจสอบภายใน โดยมีการดำเนินงานเป็นทีมนำเสนอและเผยแพร่รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 ผู้บริหารตรวจสอบ รองรังค์ ส่งเสริมการระดมทุนการศึกษา และทุนเพื่อการพัฒนา สถานศึกษา โดยการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชน และองค์กรภายในในการระดมทุนทางสังคม

1.5 ผู้บริหารตรวจสอบการจัดทำทะเบียนพัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน โดยมีการ ตรวจสอบการจัดซื้อ-จัดจ้างเป็นรายได้มาส จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้โดยตรงเข้ามาให้สถานศึกษาการ จัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุให้เป็นปัจจุบันและควรจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาพัสดุใน สถานศึกษาอย่างเพียงพอ

1.6 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำส่งเงิน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีที่ กระทรวงการคลังกำหนด โดยจัดอบรมแก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีการจัดสรรบุคลากรที่มี ความรู้โดยตรงเข้ามาให้สถานศึกษาการบริหารการเงินควรให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและ ความรอบคอบดำเนินการบริหารการเงินแก่สถานศึกษาอย่างเต็มที่

1.7 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานทางการเงิน เสนอต่อสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาให้ทันกำหนดเวลาโดยผู้บริหารควรจะตั้งให้มีการจัดทำบัญชีต่าง ๆ เป็นปัจจุบันและ ตรวจสอบการบริหารงบประมาณของโรงเรียน

1.8 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ ไว้ครอบทุกด้านแต่ใน การปฏิบัติไม่ สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกด้านตามที่กำหนด ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบาย แผนงาน/โครงการให้บุคลากรในโรงเรียน โดยใช้วิธี Modified Delphi เริ่มจากให้หัวหน้างานแจ้งหรือ ทบทวนสาเหตุ ผลการวิเคราะห์ และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นให้ทุกคนทราบ

1.9 ปัญหาไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านการเงินเต็มที่เนื่องจากเป็นครุผู้สอน ผู้บริหารควร ลดเวลาสอนให้กับครุภูติที่ปฏิบัติงานด้านการเงินเพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการเงินเต็มที่และลดความผิดพลาด ในการทำงานด้วย

1.10 ครุผู้สอน ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในโรงเรียนขาดอิสระผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญในการตรวจสอบภายในโรงเรียนโดยการแต่งตั้งบุคลากรใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประสมศึกษาหนอนคาย เขต 1 ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร งบประมาณให้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบภายในโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้มีความอิสระ เติ่งชรรุ่ม และลด การขัดแย้งภายในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสมศึกษาหนอนคาย เขต 1

เขตพื้นที่การศึกษาประสมศึกษาหนอนคาย เขต 1

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน ขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประสมศึกษาหนอนคาย เขต 1

วารสารวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2566

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐ์ ยศเมธ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา ลังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ชูปี ม่วงกุ้ง. (2558). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเก้าอี้. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลงชื่อ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ณัฐพงศ์ รัตนรังษี. (2559). ปัญหาและแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดศรีเมืองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐพร นาคสุวรรณและภาวดา ชาาราชรุสุธี. (2564). การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธัญญาลักษณ์ ลิงห์แก้ว. (2559). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขต ลาดพร้าวการกรุงเทพมหานคร. ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นันท์วีดี แแดงอรุณ. (2562). โรงเรียน' จุดแก้ไข หรือ จุดเริ่มโง่. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://news.thaipbs.or.th/content/270872>.

รักษณาลี ศรีหาร. (2563). สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22. สารนิพนธ์ ศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ผลงานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วีระพงษ์ ก้านกิง. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. อุบลราชธานี :

อาชียะท์ วนิ. (2557). ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. สารนิพนธ์ ศ.ม. (การบริหารการศึกษา) : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.